

ધોરણ - 6

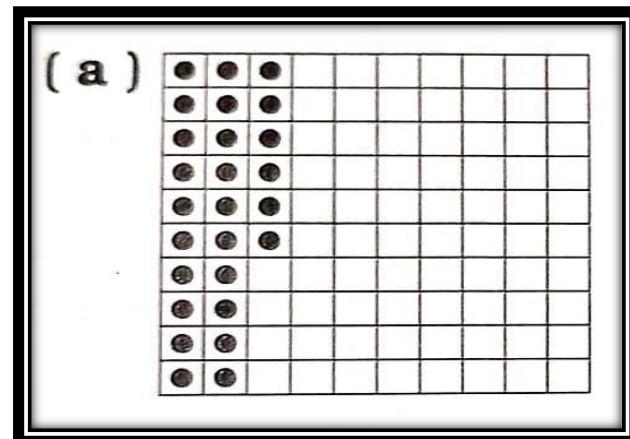
ગણિત

પ્રકરણ - 8

દર્શાંશ સંખ્યાઓ

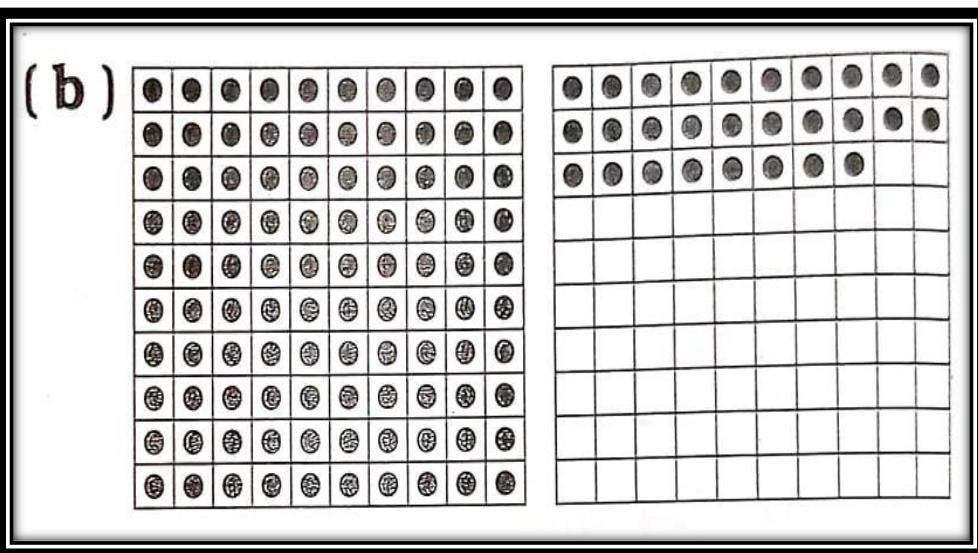
સ્વાધ્યાય - 8.2

1. આપેલાં બોક્સની મદદથી કોષ્ટક પૂર્ણ કરો અને દશાંશનો ઉપયોગ કરી સંખ્યા લખો :

$$\therefore \text{ડોટેડ ભાગ} = \frac{26}{100} \\ = 0.26$$

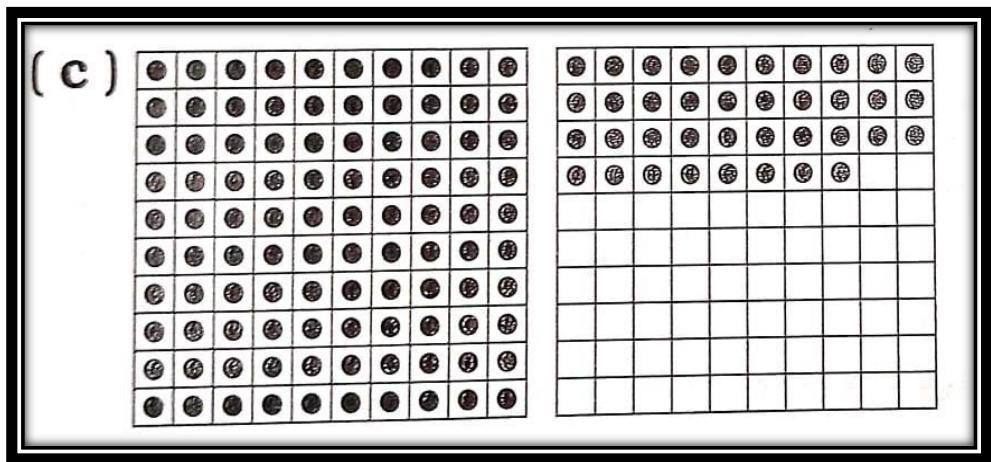
	એકમ	દશાંશ	શતાંશ	સંખ્યા
(i)	0	2	6	0.26
(ii)				
(iii)				

બંને ચિત્રનો ડોટેડ ભાગ = $100 + 28$

$$\begin{aligned}\therefore \text{ડોટેડ ભાગ} &= \frac{100}{100} + \frac{28}{100} \\ &= 1 + \frac{28}{100} \\ &= 1.28\end{aligned}$$

	એકમ	દશાંશ	શતાંશ	સંખ્યા
(i)	0	2	6	0.26
(ii)	1	2	8	1.28
(iii)				

બંને ચિત્રનો ડોટેડ ભાગ = $100 + 38$

$$\begin{aligned}\therefore \text{ડોટેડ ભાગ} &= \frac{100}{100} + \frac{38}{100} \\ &= 1 + \frac{38}{100} \\ &= 1.38\end{aligned}$$

	એકમ	દશાંશ	શતાંશ	સંખ્યા
(i)	0	2	6	0.26
(ii)	1	2	8	1.28
(ii)	1	3	8	1.38

2. નીચે આપેલ સ્થાનકિંમત કોષ્ટકના આધારે દશાંશ સ્વરૂપમાં સંખ્યા લખો.

	સ્થાનકિંમત સો (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $\left(\frac{1}{10}\right)$	શતાંશ $\left(\frac{1}{100}\right)$	સહસ્રાંશ $\left(\frac{1}{1000}\right)$
(a)	0	0	3	2	5	0

$$= 0 \times 100 + 0 \times 10 + 3 \times 1 + 2 \times \frac{1}{10} + 5 \times \frac{1}{100} + 0 \times \frac{1}{1000}$$

$$= 0 + 0 + 3 + \frac{2}{10} + \frac{5}{100} + \frac{0}{1000}$$

$$= 0 + 0 + 3 + 0.2 + 0.05 + 0$$

$$= 3.250$$

	સો (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$	શતાંશ $(\frac{1}{100})$	સહસ્રાંશ $(\frac{1}{1000})$
(b)	1	0	2	6	3	0

$$= 1 \times 100 + 0 \times 10 + 2 \times 1 + 6 \times \frac{1}{10} + 3 \times \frac{1}{100} + 0 \times \frac{1}{1000}$$

$$= 100 + 0 + 2 + \frac{6}{10} + \frac{3}{100} + \frac{0}{1000}$$

$$= 100 + 0 + 2 + 0.6 + 0.03 + 0$$

$$= 102.630$$

	સો (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$	શતાંશ $(\frac{1}{100})$	સહસ્રાંશ $(\frac{1}{1000})$
(c)	0	3	0	0	2	5

$$= 0 \times 100 + 3 \times 10 + 0 \times 1 + 0 \times \frac{1}{10} + 2 \times \frac{1}{100} + 5 \times \frac{1}{1000}$$

$$= 0 + 30 + 0 + \frac{0}{10} + \frac{2}{100} + \frac{5}{1000}$$

$$= 0 + 30 + 0 + 0 + 0.02 + 0.005$$

$$= 30.025$$

	સો (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$	શતાંશ $(\frac{1}{100})$	સહસ્રાંશ $(\frac{1}{1000})$
(d)	2	1	1	9	0	2

$$= 2 \times 100 + 1 \times 10 + 1 \times 1 + 9 \times \frac{1}{10} + 0 \times \frac{1}{100} + 2 \times \frac{1}{1000}$$

$$= 200 + 10 + 1 + \frac{9}{10} + \frac{0}{100} + \frac{2}{1000}$$

$$= 200 + 10 + 1 + 0.9 + 0 + 0.002$$

$$= 211.902$$

	સો (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$	શતાંશ $(\frac{1}{100})$	સહસ્રાંશ $(\frac{1}{1000})$
(e)	0	1	2	2	4	1

$$= 0 \times 100 + 1 \times 10 + 2 \times 1 + 2 \times \frac{1}{10} + 4 \times \frac{1}{100} + 1 \times \frac{1}{1000}$$

$$= 0 + 10 + 2 + \frac{2}{10} + \frac{4}{100} + \frac{1}{1000}$$

$$= 0 + 10 + 2 + 0.2 + 0.04 + 0.001$$

$$= 12.241$$

3. નીચેના દશાંશની સ્થાનકિંમતને કોષ્ટક બનાવીને લખો :

(a) 0.29

$$= 0 \times 1 + \frac{2}{10} + \frac{9}{100}$$

	સૌ (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$	શતાંશ $(\frac{1}{100})$	સહસ્રાંશ $(\frac{1}{1000})$
(a)	0	0	0	2	9	0

(b) 2.08

$$= 2 \times 1 + \frac{0}{10} + \frac{8}{100}$$

	સૌ (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$	શતાંશ $(\frac{1}{100})$	સહસ્રાંશ $(\frac{1}{1000})$
(b)	0	0	2	0	8	0

(c) 19.60

$$= 1 \times 10 + 9 \times 1 + \frac{6}{10} + \frac{0}{100}$$

	સૌ (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$	શતાંશ $(\frac{1}{100})$	સહસ્રાંશ $(\frac{1}{1000})$
(c)	0	1	9	6	0	0

(d) 148.32

$$= 1 \times 100 + 4 \times 10 + 8 \times 1 + \frac{3}{10} + \frac{2}{100}$$

	સો (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$	શતાંશ $(\frac{1}{100})$	સહસ્રાંશ $(\frac{1}{1000})$
(d)	1	4	8	3	2	0

(e) 200.812

$$= 2 \times 100 + 0 \times 10 + 0 \times 1 + \frac{8}{10} + \frac{1}{100} + \frac{2}{1000}$$

	સૌ (100)	દશક (10)	એકમ (1)	દશાંશ $(\frac{1}{10})$	શતાંશ $(\frac{1}{100})$	સહસ્રાંશ $(\frac{1}{1000})$
(e)	2	0	0	8	1	2

4. નીચેના દરેકને દર્શાંશ સ્વરૂપે લખો :

$$(a) 20 + 9 + \frac{4}{10} + \frac{1}{100}$$

$$= 29 + 0.4 + 0.01$$

$$= 29.41$$

2	9	.	0	0
+	0	0	.	4
+	0	0	.	0
				<hr/>
				2
				9
				.
				4
				1

(b) $137 + \frac{5}{100}$

$$= 137 + 0.05$$

$$= 137.05$$

$\begin{array}{r} 137.00 \\ + 000.05 \\ \hline 137.05 \end{array}$
--

$$\begin{aligned}
 & \text{(c)} \quad \frac{7}{10} + \frac{6}{100} + \frac{4}{1000} \\
 & = 0.7 + 0.06 + 0.004 \\
 & = 0.764
 \end{aligned}$$

0	0	.	7	0	0					
+	0	0	.	0	6	0				
+	0	0	.	0	0	4				
						0	0	7	6	4

(d) $23 + \frac{2}{10} + \frac{6}{1000}$

$$= 23 + 0.2 + 0.006$$

$$= 23.206$$

2	3	.	0	0	0					
+ 0	0	.	2	0	0					
+ 0	0	.	0	0	6					
<hr/>										
2						3	.	2	0	6

$$(e) 700 + 20 + 5 + \frac{9}{100}$$

$$= 700 + 20 + 5 + 0.09$$

$$= 725 + 0.09$$

$$= 725.09$$

7	2	5	.	0	0					
+					0	0	0	.	0	9
7										
2										
5										
.										
0										
9										

5. નીચેના દરેક દર્શાંશને શબ્દોમાં લખો :

(a) 0.03 :

- # ➤ શૂન્ય દર્શાવી શૂન્ય તરણ અથવા તરણ શરૂઆત

(b) 1.20 :

- ## ➤ એક દશાંશ બે શૂન્ય અથવા એક પૂર્ણક વીસ શતાંશ

(c) 108.56 :

- એક સો આઠ દશાંશ પાંચ છ અથવા
  - એક સો આઠ પ્રેર્ણીક છખન શતાંશ

(d) 10.07 :

- દસ દશાંશ શૂન્ય સાત અથવા દસ પૂર્ણાંક સાત શતાંશ

(e) 0.032 :

- ## ➤ શૂન્ય દર્શાંશ શૂન્ય ત્રણ બે અથવા બત્રીસ સહસ્રાંશ

(f) 5.008 :

- પાંચ દશાંશ શૂન્ય શૂન્ય આઠ અથવા
  - પાંચ પૂર્ણાંક આઠ સહસ્રાંશ

6. સંખ્યારેખા પર દશાંશ-સ્થાનનાં કયાં બે બિંદુઓ વચ્ચે નીચેની સંખ્યાઓ રહેલી છે ?

(a) 0.06

- 0.06 એ 0થી મોટી જ્યારે 0.1થી નાની સંખ્યા છે.
 $\therefore$ 0.06 એ 0 અને 0.1ની વચ્ચે છે.

(b) 0.45

- 0.45 એ 0.4થી મોટી જ્યારે 0.5થી નાની સંખ્યા છે.
 $\therefore$ 0.45 એ 0.4 અને 0.5ની વચ્ચે છે.

(C) 0.19

- 0.19 એ 0.1થી મોટી જ્યારે 0.2થી નાની સંખ્યા છે.
- ∴ 0.19 એ 0.1 અને 0.2ની વચ્ચે છે.

(d) 0.66

- 0.66 એ 0.6થી મોટી જ્યારે 0.7થી નાની સંખ્યા છે.
- ∴ 0.66 એ 0.6 અને 0.7ની વચ્ચે છે.

(e) 0.92

- 0.92 એ 0.9થી મોટી જ્યારે 1થી નાની સંખ્યા છે.
- ∴ 0.92 એ 0.9 અને 1ની વચ્ચે છે.

(f) 0.57

- 0.57 એ 0.5થી મોટી જ્યારે 0.6થી નાની સંખ્યા છે.
- ∴ 0.57 એ 0.5 અને 0.6ની વચ્ચે છે.

7. આપેલા અપૂર્ણકોનું અતિસંક્ષિપ્ત સ્વરૂપ લખો :

(a) 0.60

$$= \frac{3 \times 2}{5 \times 2} = \frac{60}{100}$$

$$= \frac{3}{5}$$

(b) 0.05

$$= \frac{5}{20 \times 5} = \frac{1}{20}$$

$$= \frac{1}{20}$$

(c) 0.75

$$= \frac{25 \times 3}{100}$$

$$= \frac{75}{100}$$

$$= \frac{25 \times 4}{100}$$

$$= \frac{3}{4}$$

(d) 0.18

$$= \frac{9 \times 2}{100}$$

$$= \frac{18}{100}$$

$$= \frac{50 \times 2}{100}$$

$$= \frac{9}{50}$$

(e) 0.25

$$= \frac{25}{100}$$

~~25 × 4~~

$$= \frac{1}{4}$$

(f) 0.125

$$= \frac{125}{1000}$$

~~125 × 8~~

$$= \frac{1}{8}$$

(g) 0.066

$$= \frac{33 \times 2}{500 \times 2}$$

$$= \frac{66}{1000}$$

$$= \frac{33}{500}$$

Thanks

For watching